

สรุปลงค์ความรู้จากผลงานการให้บริการวิชาการรับใช้สังคม
โครงการออกแบบและพัฒนาลวดลายผ้าทอพื้นเมืองด้วยสีจากธรรมชาติ
ของกลุ่มทอผ้า ไททรงดำจังหวัดนครปฐม

กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองตำบลไผ่หูช้าง บ้านไผ่หูช้าง ตำบลไผ่หูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
ระหว่างวันที่ 9 - 13 ตุลาคม พศ. 2558

โดย

นางภัทรานิษฐ์ สิทินพพันธ์

สาขาออกแบบสิ่งทอและแฟชั่น คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙ (หมวดเงินอุดหนุน)
คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ

คำนำ

รายงานผลงานการให้บริการวิชาการ , ผลงานการให้บริการวิชาการรับใช้สังคมโครงการออกแบบและพัฒนาตลาดผ้าทอพื้นเมืองด้วยสี่จากธรรมชาติ ของกลุ่มทอผ้า ไททรงดำจังหวัดนครปฐม ภายใต้การดำเนินงานของสาขาวิชาออกแบบสิ่งทอและแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพประจำปีงบประมาณ 2559 (หมวดเงินอุดหนุน) คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ จัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมรายงานผลการดำเนินงานโครงการ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย ขั้นตอนการดำเนินโครงการพร้อมเอกสารประกอบการถ่ายทอดเทคโนโลยี รวมถึงการสรุปผลประเมินผลงานการให้บริการวิชาการ, ผลงานการให้บริการวิชาการรับใช้สังคมการถ่ายทอดเทคโนโลยีและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีต่อการจัดโครงการ ซึ่งผู้ดำเนินโครงการหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานผลการดำเนินงานเล่มนี้จักเป็นองค์ความรู้ แก่ผู้ที่สนใจ และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานของโครงการต่อไปในอนาคต

ภัทรานิษฐ์ สิทินพพันธ์

โครงการออกแบบและพัฒนาตลาดสายผ้าทอพื้นเมืองด้วยสี่จากธรรมชาติ
ของกลุ่มทอผ้าไททรงดำจังหวัดนครปฐม
กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองตำบลไผ่หูช้าง บ้านไผ่หูช้าง ตำบลไผ่หูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
ระหว่างวันที่ 9 - 13 ตุลาคม พ.ศ. 2558

หลักการและเหตุผล

งานบริการวิชาการแก่สังคมเป็นพันธกิจที่มีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก นอกจากจะเป็นการให้ความรู้และทำประโยชน์ต่อชุมชนแล้วยังเกี่ยวข้องกับการผลิตบัณฑิตในด้านการให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติโดยใช้ความรู้จากการเรียนมาเชื่อมโยงและบูรณาการลงสู่ภาคปฏิบัติบนฐานชุมชนเป็นการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา ด้วยเหตุนี้ทางสาขาวิชาออกแบบสิ่งทอและแฟชั่น คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ ได้เล็งเห็นความสำคัญต่อประโยชน์ของชุมชน โดยเฉพาะการส่งเสริมให้คณาจารย์พัฒนาคุณภาพตนเองให้เป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม ที่มุ่งเน้นการบริการวิชาการที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพแก่ชุมชนและสังคม อีกทั้งโครงการบริการวิชาการเป็นฐานในการบูรณาการการบริการวิชาการ กับการเรียนการสอน และการทำวิจัย

จากการสำรวจโครงการให้บริการวิชาการ , โครงการให้บริการวิชาการรับใช้สังคม (ชุมชน) ซึ่งทางสาขาวิชาออกแบบสิ่งทอและแฟชั่น จึงจัดทำโครงการให้บริการวิชาการ , ให้บริการวิชาการรับใช้สังคมในโครงการอบรมระยะสั้น เน้นการนำองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยและการแลกเปลี่ยนความรู้จากชุมชน ในโครงการออกแบบและพัฒนาตลาดสายผ้าทอพื้นเมืองด้วยสี่จากธรรมชาติ ของกลุ่มทอผ้าไททรงดำ จังหวัดนครปฐม เป็นโครงการใหม่ในพื้นที่กลุ่มชาวบ้านมีความรู้ในการใช้สี่สังเคราะห์ ซึ่งปัจจุบันความต้องการของผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญยอมรับสืบทอดวัฒนธรรมชาติทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ กลุ่มทอผ้าไททรงดำจังหวัดนครปฐมเห็นความสำคัญของการยอมรับสืบทอดวัฒนธรรมชาติให้ได้มาตรฐาน อยากพัฒนาการออกแบบตลาดสายผ้าทอพื้นเมืองด้วยสี่จากธรรมชาติเพื่อเพิ่มมูลค่าผ้าทอมือ แต่เนื่องจากกลุ่มชาวบ้านขาดความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ในการนำพืชและวัตถุดิบมาใช้ในการย้อมสี อีกทั้งยังขาดเทคนิคการย้อมสี ธรรมชาติให้สีติดทน การย้อมสีสม่ำเสมอ ดังนั้นผู้เสนอโครงการจึงต้องการนำองค์ความรู้จากงานวิจัย จากประสบการณ์ไปพัฒนาอบรมในเรื่องการออกแบบและพัฒนาตลาดสายผ้าทอพื้นเมืองด้วยสี่จากธรรมชาติ เพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมและถ่ายทอดเทคนิคการย้อมสีธรรมชาติในท้องถิ่นและเพิ่มมูลค่างานให้ได้มาตรฐานและผู้บริโภคปลอดภัยจากสารเคมี อีกทั้งยังเป็นการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งจะทำให้กลุ่มทอผ้าไททรงดำ จังหวัดนครปฐมสามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ให้ดียิ่งขึ้นและเป็นการเพิ่มรายได้และ

ส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชน สามารถผลิตสินค้าในเชิงพาณิชย์ และเป็นการส่งเสริมให้กลุ่มชุมชนเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 อีกทั้งยังนำไปส่งเสริมรายวิชาไปสู่การเรียนการสอนในระดับมหาวิทยาลัย ระดับมัธยมปลาย ครู อาจารย์ ประชาชนและกลุ่มชาวบ้านที่สนใจ เป็นการพัฒนาแลกเปลี่ยนความคิดและประสานงานประชาสัมพันธ์แนะนำสาขาวิชาออกแบบสิ่งทอและแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพให้เป็นที่รู้จัก

วัตถุประสงค์

- 3.1 เพื่อออกแบบและพัฒนาตลาดผ้าทอพื้นเมืองด้วยสัจจากธรรมชาติ
- 3.2 เพื่อจัดการอบรมองค์ความรู้ที่ต้องการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับชุมชน สำหรับ นักเรียน นักศึกษา ประชาชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มชาวบ้านในพื้นที่ ในการออกแบบและพัฒนาตลาดผ้าทอพื้นเมืองด้วยสัจจากธรรมชาติ ของกลุ่มทอผ้าไททรงดำ จังหวัดนครปฐม เป็นการสร้างศักยภาพสำหรับประกอบธุรกิจ
- 3.3 เพื่อบูรณาการงานบริการทางวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอน และงานวิจัย รวมทั้งนำผลการดำเนินการไปปรับปรุงในกิจกรรมการเรียนการสอนและงานวิจัยต่อไป
- 3.4 เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะในการบริการวิชาการแก่สังคม โดยให้คณาจารย์ นักศึกษา บุคลากร และหน่วยงานภายนอกมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
- 3.5 เพื่อพัฒนาความรู้จากการให้บริการทางวิชาการและถ่ายทอดความรู้สู่บุคลากรภายในสถาบันและเผยแพร่สู่สาธารณชน

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองไททรงดำ 15 คน

พื้นที่ดำเนินการ

กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองไททรงดำ ตำบลไผ่หูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

ระยะเวลาดำเนินการ

วันที่ 9 - 13 ตุลาคม พ.ศ. 2558

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

สาขาวิชาออกแบบสิ่งทอและแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

การดำเนินโครงการ :

โครงการออกแบบและพัฒนาตลาดผ้าทอพื้นเมืองด้วยสีจากธรรมชาติ ของกลุ่มทอผ้า ไททรงดำ จังหวัดนครปฐม โดยการถ่ายทอดเทคโนโลยีการย้อมสีเส้นฝ้ายและพัฒนาตลาดผ้าทอพื้นเมืองด้วยสีจากธรรมชาติ เป็นการเชื่อมต่อภูมิปัญญาของสมัยก่อนและก่อให้เกิดผลดีต่อสุขภาพผู้ทอตลอดจนถึงแวดล้อมของชุมชนนั้นๆ เป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการโดยมีการพัฒนากระบวนการย้อมสีเส้นด้ายด้วยสีธรรมชาติ พัฒนาตลาดผ้าทอพื้นเมืองด้วยสีจากธรรมชาติ โดยอาศัยองค์ความรู้ตลอดจนเทคนิคในการย้อมสีในการจัดโครงสร้างเสียด้าย ในกระบวนการทอผ้าทอพื้นเมืองเพื่อส่งเสริมอาชีพ เพิ่มรายได้และสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน

กิจกรรมและวิธีดำเนินงาน ประกอบด้วย

- ขอสนับสนุนงบประมาณ

การเตรียมการและประสานงาน

- ประสานทีมวิทยากร สถานที่จัดอบรม และความพร้อมของชุมชน
- กำหนดวันฝึกอบรม
- เตรียมวัสดุอุปกรณ์ และวัตถุดิบ

การดำเนินงานหรือให้บริการ

ดำเนินงานฝึกอบรม

1. การย้อมสีเส้นฝ้ายด้วยสีธรรมชาติในท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีรายละเอียดเนื้อหาในการฝึกอบรมดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับเส้นฝ้าย
 - การเตรียมฝ้ายก่อนย้อม
 - ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสีและสารช่วยติด
2. ศึกษาการเรียนรู้พืชที่ให้สีในท้องถิ่น
 - ประเภทของวัสดุ ได้แก่ ผล ใบ เปลือก เมล็ด
 - ชนิดที่ใช้ในการย้อมสี (เน้นท้องถิ่น) ได้แก่ ใบมะม่วง ฝาง+มะพร้าว ขมิ้นสด หมากรู เปลือกสะเดา ฯลฯ
 - กระบวนการย้อมสีธรรมชาติ
 - หลักการย้อมสีธรรมชาติ
 - กระบวนการย้อมสีธรรมชาติในแต่ละประเภท
3. การทดสอบเส้นฝ้ายหลังการย้อมสีธรรมชาติในท้องถิ่น

- ทดสอบความคงทนของสีเบื้องต้น
- ทดสอบความคงทนต่อการซักเบื้องต้น

4. หลักการออกแบบและพัฒนาตลาด โดยการจัดชุดสีเส้นด้าย

- รู้จักโครงสร้างผ้าทอ
- การออกแบบผ้าทอ โดยการจัดชุดสีเส้นด้าย (เส้นด้ายยืนบนกึ่งทอผ้า)
- การจัดชุดสีเส้นด้าย

5. การทอผ้าพื้นเมือง

- การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการทอ
- แนวโน้มสี เทรนด์สี
- การวางแผนสี (เส้นด้ายพุ่ง)
- จัดลายทอผ้าตามแบบที่กำหนด

2. การพัฒนาผ้าทอพื้นเมืองด้วยสีจากธรรมชาติ ของกลุ่มทอผ้าไททรงดำ จังหวัดนครปฐม
โดยมีรายละเอียด เนื้อหาในการฝึกอบรมดังนี้

- การทอผ้าพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าไททรงดำ

ระยะเวลาในการฝึกอบรม

โครงการออกแบบและพัฒนาตลาดผ้าทอพื้นเมืองด้วยสีจากธรรมชาติ ของกลุ่มทอผ้า ไท
ทรงดำจังหวัดนครปฐม ระยะเวลาในการฝึกอบรม 5 วัน คิดเป็น 30 ชั่วโมง

ตารางอบรม

โครงการออกแบบและพัฒนาตลาดผ้าทอพื้นเมืองด้วยสีจากธรรมชาติ
ของกลุ่มทอผ้า ไททรงดำจังหวัดนครปฐม
กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองตำบลไผ่หูช้าง ตำบลไผ่หูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
วันที่ 9 - 13 ตุลาคม พ.ศ. 2558

วัน/เวลา	9.00 - 12.00 น.	13.00 - 16.00 น.
9 ต.ค. 58	ศึกษาการเรียนรู้พืชที่ให้สีในท้องถิ่น -ศึกษาพืชที่ให้สีในท้องถิ่น ประเภท ใบ เปลือกไม้ -สำรวจพืชที่ให้สีในท้องถิ่น ประเภท ใบ เปลือกไม้ -เก็บวัตถุดิบพืชที่ให้สีในท้องถิ่นประเภท ใบ เปลือกไม้ นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพันธ์ (ท.1) นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพันธ์ (ป.2)	-การเตรียมวัตถุดิบก่อนการย้อม -ย้อมสีเส้นด้ายให้เจดสีของพืชประเภท ใบ เปลือกไม้ นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพันธ์ (ท.1) นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพันธ์ (ป.2)

วัน/เวลา	9.00 - 12.00 น.	13.00 - 16.00 น.
10 ต.ค. 58	ศึกษาพืชที่ให้สีในท้องถิ่น ประเภท พืช ผล แร่ธาตุ -สำรวจพืชที่ให้สีในท้องถิ่น ประเภท พืช ผล แร่ธาตุ -เก็บวัตถุดิบพืชที่ให้สีในท้องถิ่น ประเภท พืช ผล แร่ธาตุ นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ท.1) นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ป.2)	- การเตรียมวัตถุดิบก่อนการย้อม นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ท.1) - ย้อมสีเส้นฝ้ายให้เจดสีของพืช ประเภทพืช ผล แร่ธาตุ ผศ.ประเทืองทิพย์ ปานบำรุง (ท.1) - เทคนิคการออกแบบโดยการจัดชุดสีเส้นด้ายยืนจากเส้นฝ้ายที่ย้อมด้วยสีธรรมชาติ นางสาวสุธินี ดันอัสนากุล (ท.1)
11 ต.ค. 58	ทฤษฎีแนวโน้มสีและการใช้เทรนด์สี นางสาวสุธินี ดันอัสนากุล (ท.1) ปฏิบัติการจัดชุดสีเส้นด้ายยืน จากเส้นฝ้ายที่ย้อมด้วยสีธรรมชาติ นางสาวสุธินี ดันอัสนากุล (ป.2)	ทดสอบความคงทนของสี ผศ.ประเทืองทิพย์ ปานบำรุง (ท.1) ทดสอบการซักเบื้องต้น ผศ.ประเทืองทิพย์ ปานบำรุง (ป.1) การเสนอแนะแนวทางพัฒนาผลงานทอผ้าทอพื้นเมือง นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ท.1)
12 ต.ค. 58	การจัดวางโครงสร้างเส้นด้ายพุ่ง จากเส้นฝ้ายที่ย้อมด้วยสีธรรมชาติ -ทอผ้าทอมือจากการจัดชุดสีเส้นด้าย นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ท.1) นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ป.2)	เดินเครื่อง แบ่งกลุ่มเป็น 4 กลุ่ม เดินเครื่องผ้าทอ นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ท.1) นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ป.2)
13 ต.ค. 58	เดินเครื่องผ้าทอ นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ป.3)	การเสนอแนะแนวทางพัฒนาผลงานทอผ้าทอมือพื้นเมือง นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ท.2) นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ (ป.1)

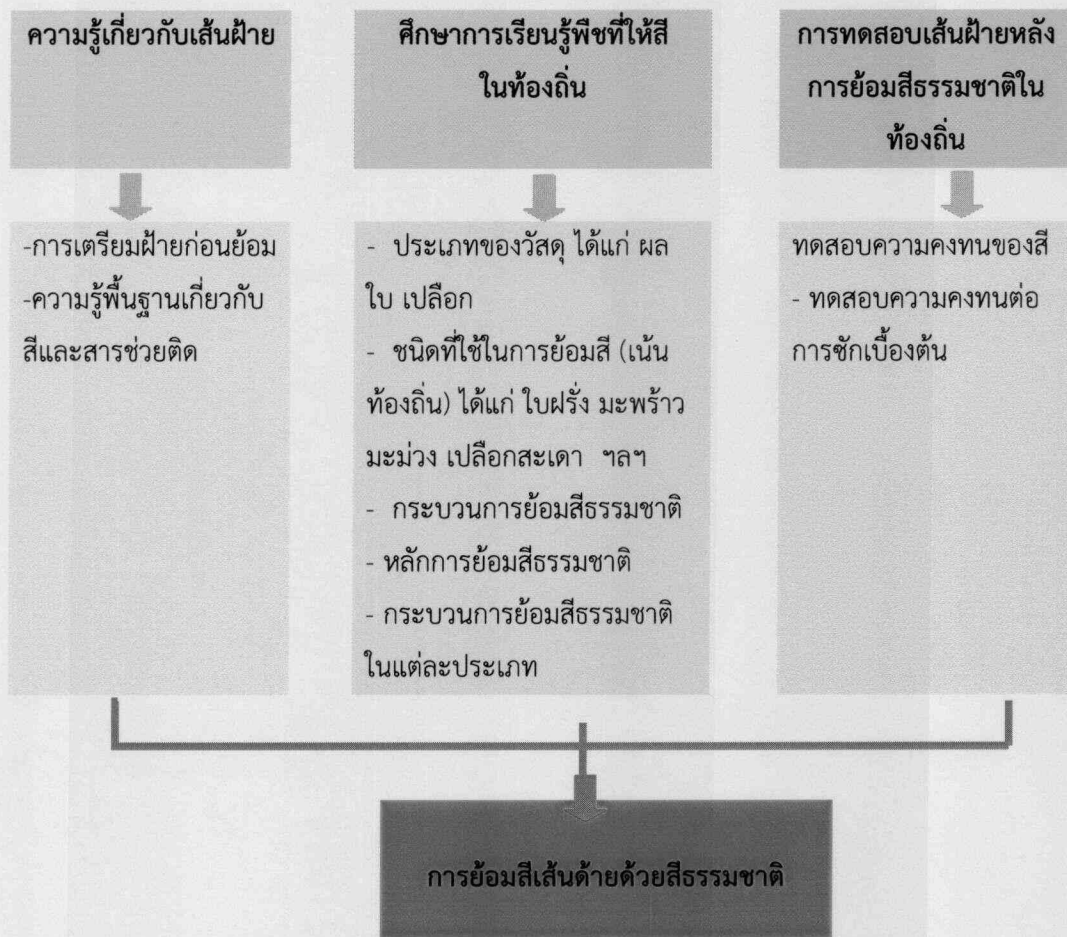
รายชื่อวิทยากร

1. นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์ ตำแหน่งอาจารย์ประจำสาขาออกแบบสิ่งทอและแฟชั่น คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
2. ผศ.ประเทืองทิพย์ ปานบำรุง ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิศวกรรมเคมีสิ่งทอ คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
3. นางสาวสุธินี ดันอัสนากุล ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาออกแบบสิ่งทอและแฟชั่น คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

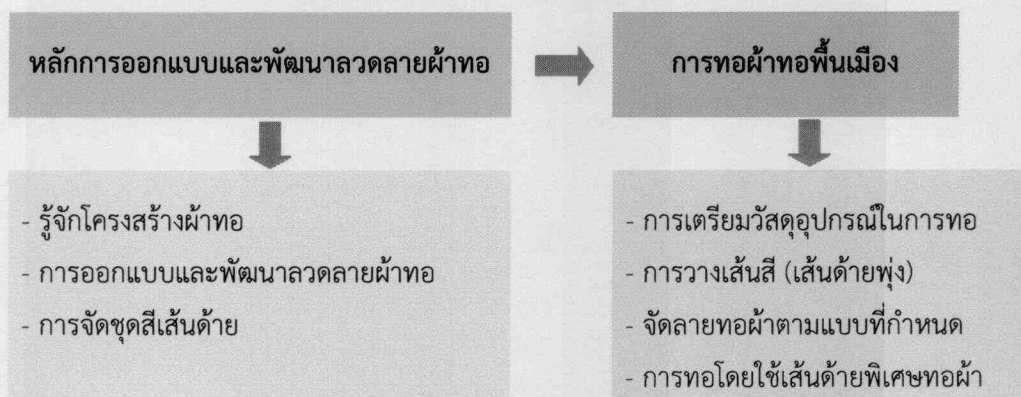
องค์ความรู้/เทคโนโลยีที่ได้รับ

ในโครงการออกแบบและพัฒนาตลาดผ้าทอพื้นเมืองด้วยสีจากธรรมชาติของกลุ่มทอผ้า ไททรงดำจังหวัดนครปฐมโดยการถ่ายทอดเทคโนโลยีในปฏิบัติการพัฒนารูตลาดผ้าทอพื้นเมืองด้วยสีจากธรรมชาติโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. พัฒนาระบบการย้อมสีเส้นด้ายด้วยสีธรรมชาติ

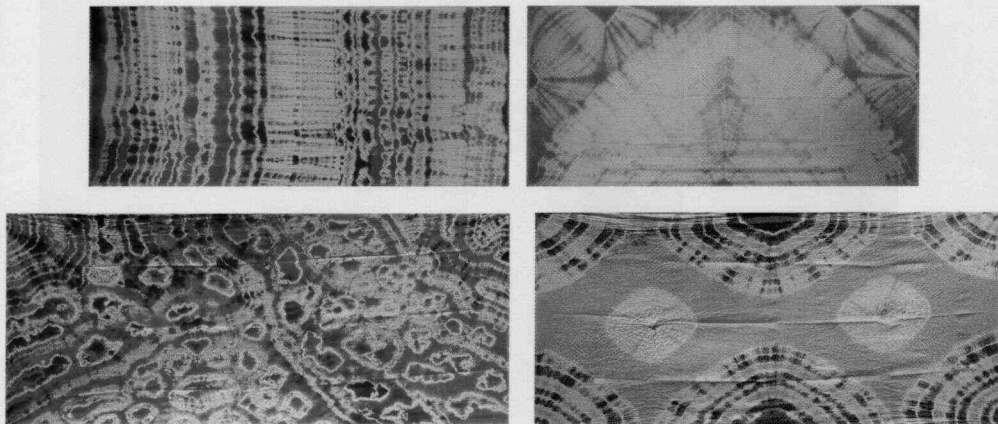
2. การออกแบบและพัฒนาตลาดผ้าทอพื้นเมืองด้วยสีจากธรรมชาติ

จากงานบริการวิชาการแก่สังคมเป็นพันธกิจที่มีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก นอกจากจะเป็นการให้ความรู้และทำประโยชน์ต่อชุมชนแล้วยังเกี่ยวข้องกับการผลิตบัณฑิตในด้านการให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติโดยการใช้ความรู้จากการเรียนมาเชื่อมโยงและบูรณาการลงสู่ภาคปฏิบัติบนฐานชุมชน ได้จัดการอบรมองค์ความรู้ที่ต้องการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับชุมชน สำหรับนักเรียน นักศึกษา ประชาชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มชาวบ้านในพื้นที่เพื่อเป็นการสร้างศักยภาพสำหรับประกอบธุรกิจ เป็นการบูรณาการงานบริการทางวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอน และงานวิจัย รวมทั้งนำผลการดำเนินการไปปรับปรุงในกิจกรรมการเรียนการสอนและงานวิจัยต่อไป อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาความรู้จากการให้บริการทางวิชาการและถ่ายทอดความรู้สู่บุคลากรภายในสถาบันและเผยแพร่สู่สาธารณชน

การวิจัย

ชื่องานวิจัย เรื่องการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้ามัดย้อม โครงการวิจัยทุนสนับสนุนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพงบประมาณเงินรายได้ ปี พ.ศ. 2552 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ชื่องานวิจัย เรื่องการออกแบบและพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือ(มัดหมี่) ด้วยสีธรรมชาติจากเปลือกกะลามะพร้าว โครงการวิจัยทุนสนับสนุนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพงบประมาณผลประโยชน์ ปี พ.ศ. 2555 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

สีจาก(เปลือก)กะลามะพร้าวแก่

ตารางเปรียบเทียบเทคนิคการย้อมสีธรรมชาติในการย้อมสีธรรมชาติจาก(เปลือก)กะลามะพร้าว

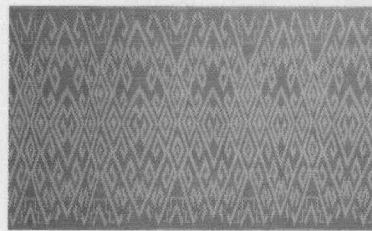
(เปลือก)กะลามะพร้าว ไม่ใช่สาร น้ำขี้เถ้า น้ำปูนใส น้ำสารส้ม โคลน สนิมเหล็ก

ช่วยย้อม

มะพร้าวอ่อน

มะพร้าวแก่

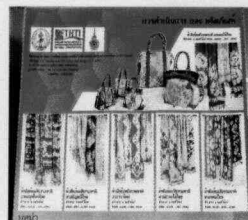

ผ้าฝ้ายทอมือ (มัดหมี่) ลายซอนก

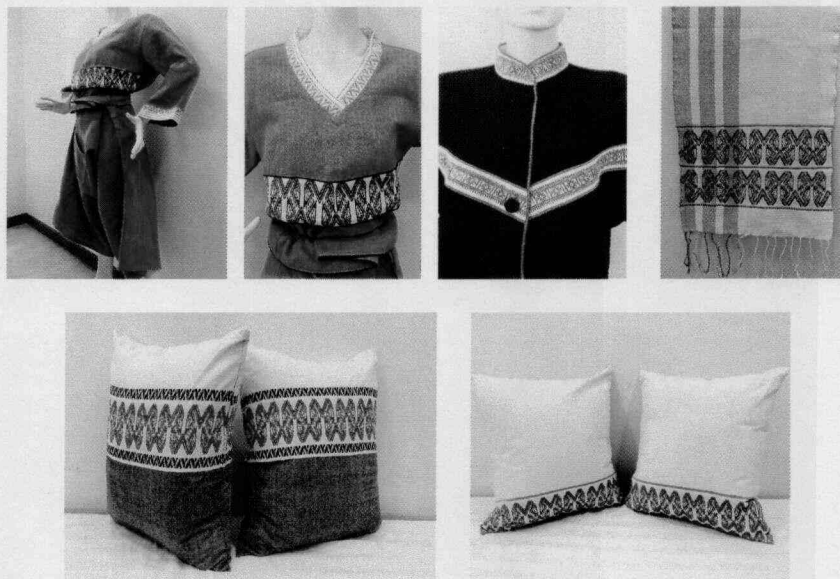

ผ้าฝ้ายทอมือ (มัดหมี่) ลายปลั่งใจ

ชื่องานวิจัย เรื่องการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอชุมชนสู่อุตสาหกรรมเชิงวัฒนธรรม
ภายใต้โครงการ พัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทออย่างครบวงจร เรื่องโครงการวิจัยการพัฒนาสวดลาย
ผลิตภัณฑ์ต้นแบบผ้ามัดย้อมด้วยการย้อมจากสีธรรมชาติ สนับสนุนทุนวิจัยโดยสถาบันพัฒนา
อุตสาหกรรมสิ่งทองบประมาณผลประโยชน์ ปี พ.ศ. 2555

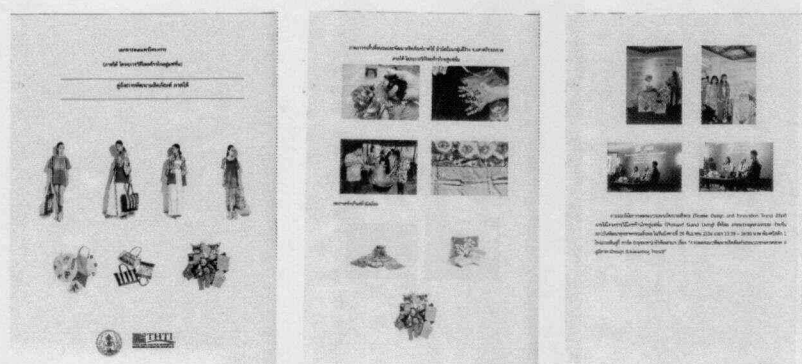

ชื่องานวิจัย เรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือ ตำบลทัพหลวง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี โครงการวิจัยทุนสนับสนุนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพงบประมาณเงินรายได้ ปี พ.ศ. 2557

วิจัยนำไปใช้ประโยชน์

- เป็นที่ปรึกษาและดำเนินงานในโครงการวิถีไทยก้าวไกลสู่แฟชั่น (Thailand Grand living) กิจกรรม การยกระดับการออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเชิงสร้างสรรค์ ให้กับสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ ในฐานะนักออกแบบพัฒนาภาคใต้

ประเภทของกิจกรรม

ฝึกอบรมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ภาคใต้ ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก ผ้ามัดย้อมของกลุ่มคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช และกลุ่มทอผ้าบ้านโนนเขา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

คลินิกเทคโนโลยีเครือข่าย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

-ดำเนินโครงการคลินิกเทคโนโลยีของกระทรวงวิทยาศาสตร์ ในโครงการการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการย้อมสีเส้นผ้าด้วยสีธรรมชาติในท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

-ดำเนินโครงการคลินิกเทคโนโลยีของกระทรวงวิทยาศาสตร์ ในโครงการการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการย้อมสีเส้นผ้าและการมัดย้อมผ้าทอด้วยสีธรรมชาติในท้องถิ่นที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การนำความรู้จากการบริหารวิชาการใช้ในการเรียนการสอน

1. วิชาการออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคนิคการย้อมสี นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ

การบูรณาการการเรียนการสอน

วิชาการออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคนิคการย้อมสี นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ

- จัดการเรียนการสอนในเรื่องการย้อมสีธรรมชาติ
 - จัดการเรียนรู้เรื่องการมัดย้อมสีธรรมชาติ
- งานมัดย้อม

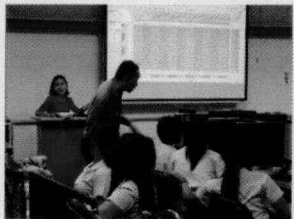
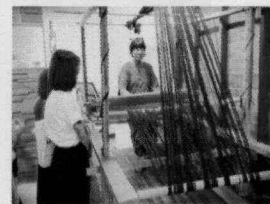
งานบาติก

2. วิชาหัตถกรรมสิ่งทอไทย นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ การบูรณาการการเรียนการสอน

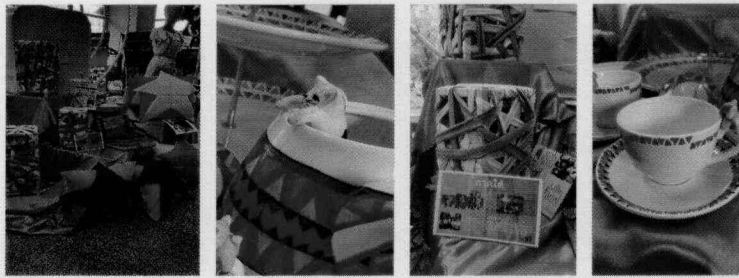
วิชาหัตถกรรมสิ่งทอไทย นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ

- ศึกษาดูงานศูนย์ศิลปาชีพบางไทร และศูนย์ศิลปาชีพพระหว่าประเทศเพื่อศึกษางานด้านหัตถกรรมไทย
- และงานสิ่งทอไทยรวมทั้งการออกแบบประยุกต์ลวดลายผ้าไทยด้วยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ออกแบบงาน และผลิตผลงานไทย 4 ภาคโดยแสดงถึงอัตลักษณ์ไทย

บูรณาการสร้างสรรค์ผลงาน

3. วิชาโครงการออกแบบสิ่งทอและแฟชั่น นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ
- นักศึกษาจัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและจัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับงาน
ย้อมสีธรรมชาติและการมัดย้อมสีธรรมชาติ

การย้อมสีกาแฟ

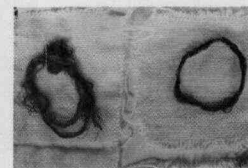
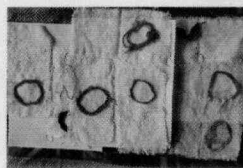
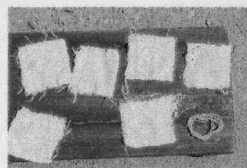

การมัดย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกมะม่วง

การทำบาติกย้อมสีจากยางกล้วย

4. วิชาวิเคราะห์และทดสอบ นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ นักศึกษาคณะ
อุตสาหกรรมสิ่งทอ
- จัดการองค์ความรู้ชุมชนในการทดสอบความคงทนของสี

การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

โครงการจุลกฐิน วัดทัพคล้าย ตำบลทัพหลวง จังหวัดอุทัย (โครงการประจำปีของทางคณะ
อุตสาหกรรมสิ่งทอ) โดยคณาจารย์และนักศึกษาเข้าร่วมดำเนินโครงการอาทิ กระบวนการปั่นฝ้าย
เดินเครื่อง กระบวนการย้อมสีธรรมชาติและกระบวนการตัดเย็บเป็นการบูรณาศาสตร์ทั้ง 3
สาขาวิชาร่วมบุญเป็นประจำทุกปี

ตัวชี้วัดเป้าหมายผลผลิต (เปลี่ยนแปลงไปตามประเภทโครงการในแต่ละผลผลิต)

เชิงปริมาณ

- ผู้เข้าร่วมโครงการ.....20.....คน / เล่ม //(หน่วยนับเปลี่ยนแปลงไปตามเป้าหมายของโครงการ)
- จำนวนครั้งที่ดำเนินโครงการ.....1.....ครั้ง
- จำนวนการจัดอบรมและสัมมนา.....1.....เรื่อง
- จำนวนเผยแพร่ความรู้บริการวิชาการ.....1.....ครั้ง

เชิงคุณภาพ

- ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น (ร้อยละ).....90.....
- ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในกระบวนการให้บริการ (ร้อยละ)...90....

เชิงเวลา

- วัน/เดือน/ปี ที่จะดำเนินโครงการ..... 9 - 13 ตุลาคม 2558
- โครงการแล้วเสร็จตามเวลาที่กำหนด (ร้อยละ).....90.....

เป้าหมายเชิงค่าใช้จ่าย.....5,500 บาท/คน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้มาจัดทำธุรกิจ สร้างรายได้ใหม่ให้ชุมชนและสามารถออกแบบและพัฒนาตลาดผ้ามัดย้อมจากใช้สีธรรมชาติและสีสังเคราะห์
- มีผู้ประกอบการเกี่ยวกับออกแบบและพัฒนาตลาดผ้ามัดย้อมจากใช้สีธรรมชาติและสีสังเคราะห์รายใหม่เพิ่มขึ้น

การติดตามประเมินผล

ภายหลังการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยประเมินจากผลการปฏิบัติงาน และประเมินผล การนำองค์ความรู้ ที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีไปใช้ประโยชน์จริงในการย้อมสีจากธรรมชาติ การทอผ้า เพื่อสร้างรายได้ในชุมชนและรายงานผลการดำเนินโครงการ

สรุปผลการประเมินรายงานโครงการออกแบบและพัฒนาตลาดผ้าทอพื้นเมืองด้วยสีจากธรรมชาติ ของกลุ่มทอผ้า ไททรงดำจังหวัดนครปฐม

1. โครงการออกแบบและพัฒนาตลาดผ้าทอพื้นเมืองด้วยสีจากธรรมชาติ ของกลุ่มทอผ้า ไททรงดำจังหวัดนครปฐมได้ดำเนินการเป็นไปตามเป้าหมาย
2. ความพึงพอใจของผู้ที่เข้ารับการถ่ายทอดเทคโนโลยีในด้านต่างๆ อยู่ในเกณฑ์ดี
3. ผู้เข้ารับการถ่ายทอดได้รับองค์ความรู้โครงการออกแบบและพัฒนาตลาดผ้าทอพื้นเมืองด้วยสีจากธรรมชาติที่มีคุณภาพและตอบสนองความต้องการของตลาด
4. ผู้เข้ารับการให้บริการวิชาการ , การให้บริการวิชาการรับใช้สังคมในพัฒนาตลาดผ้าทอพื้นเมืองมีความตั้งใจและสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ได้จริง เพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

ปัญหาอุปสรรค/ข้อเสนอแนะ

ปัญหาอุปสรรค

กลุ่มทอผ้าไททรงดำ จังหวัดนครปฐม ยังขาดการเรียนรู้และมีความต้องการของผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญยอมรับสีธรรมชาติทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ กลุ่มทอผ้าไททรงดำจังหวัดนครปฐมเห็นความสำคัญของการย้อมสีธรรมชาติให้ได้มาตรฐาน อยากพัฒนาการออกแบบตลาดผ้าทอพื้นเมืองด้วยสีจากธรรมชาติเพื่อเพิ่มมูลค่าผ้าทอมือ แต่เนื่องจากกลุ่มชาวบ้านขาดความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ในการนำพืชและวัตถุดิบมาใช้ในการย้อมสี อีกทั้งยังขาดเทคนิคการย้อมสีธรรมชาติให้สีติดคงทน การย้อมสีสม่ำเสมอ

แนวทางแก้ไขปัญหา

จากผลการดำเนินการโครงการออกแบบและพัฒนาตลาดสายผ้าทอพื้นเมืองด้วยสีจากธรรมชาติ ของกลุ่มทอผ้าไททรงดำ จังหวัดนครปฐม ได้ดำเนินการเป็นไปตามเป้าหมายพบว่า กลุ่มทอผ้าไททรงดำ จากเดิมขาดความชำนาญและประสบการณ์ในการนำพืชและวัตถุดิบมาใช้ในการย้อมสี อีกทั้งยังขาดเทคนิคการย้อมสีธรรมชาติให้สีติดคงทน การย้อมสีสม่ำเสมอกลุ่มชุมชนได้เห็นความสำคัญการสร้างผลงานผ้าทอพื้นเมืองด้วยสีจากธรรมชาติ ผลจากการถ่ายทอดเทคโนโลยีกลุ่มชุมชนให้ความสนใจนำองค์ความรู้ไปในการพัฒนางานจริง สามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ให้ดียิ่งขึ้น สามารถผลิตสินค้าในเชิงพาณิชย์และมีความต้องการในการต่อยอดองค์ความรู้เพิ่มเติมเพื่อเพิ่มมูลค่างานที่มีคุณภาพ และตอบสนองความต้องการของตลาดเป็นการสร้างรายได้ให้ชุมชนในอนาคต

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

จากผลการดำเนินการโครงการออกแบบและพัฒนาตลาดสายผ้าทอพื้นเมืองด้วยสีจากธรรมชาติของกลุ่มทอผ้าไททรงดำ จังหวัดนครปฐมได้ดำเนินการเป็นไปตามเป้าหมาย ได้ดำเนินการเป็นไปตามเป้าหมาย พบว่า กลุ่มทอผ้าบ้านขามได้มีความสนใจต้องการเพิ่มเติมพัฒนาความรู้ในพัฒนาตลาดสายผ้าทอพื้นเมืองด้วยสีจากธรรมชาติอีกในปีต่อไป

สรุปองค์ความรู้ในการบริการวิชาการรับใช้สังคม

ชื่อโครงการ โครงการออกแบบและพัฒนาตลาดผ้าทอพื้นเมืองด้วยสีจากธรรมชาติของกลุ่มทอ
ผ้าไททรงดำ จังหวัดนครปฐม

มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

คณะดำเนินงาน

นางภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์

ผศ.ดร.ประเทืองทิพย์ ปานบำรุง

กรรมการ

นางสาวนิภา ทองเนื้อแปด

โครงการออกแบบและพัฒนาตลาดผ้าทอพื้นเมืองด้วยสืจากธรรมชาติ ของกลุ่มทอผ้าไททรงดำจังหวัดนครปฐม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ภัทรานิษฐ์ สิทธิพนธ์

ผศ.ประเทืองทิพย์ ปานบำรุง

คำนำ

จากผลการสำรวจความต้องการของชุมชน ทางสาขาวิชาออกแบบสิ่งทอและแฟชั่นจึงได้จัดทำโครงการให้บริการวิชาการรับใช้สังคมในโครงการอบรมระยะสั้น เน้นการนำองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยและการแลกเปลี่ยนความรู้จากชุมชน ในโครงการออกแบบและพัฒนาตลาดผ้าทอพื้นเมืองด้วยสืจากธรรมชาติ ของกลุ่มทอผ้าไททรงดำจังหวัดนครปฐม เป็นโครงการใหม่ในพื้นที่กลุ่มชาวบ้านที่มีความรู้ในการใช้สีสังเคราะห์ แต่ด้วยความต้องการของผู้บริโภคทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม ให้นิยามยอมรับสืธรรมชาติ รวมทั้งกลุ่มทอผ้าไททรงดำจังหวัดนครปฐมเห็นความสำคัญของการย้อมสืธรรมชาติให้ได้มาตรฐาน จึงมีความประสงค์จะพัฒนาการออกแบบตลาดผ้าทอพื้นเมืองด้วยสืจากธรรมชาติเพื่อเพิ่มมูลค่าผ้าทอมือ แต่เนื่องจากกลุ่มชาวบ้านขาดความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ในการนำพืชและวัตถุดิบมาใช้ในการย้อมสี อีกทั้งยังขาดเทคนิคการย้อมสืธรรมชาติให้สีติดทน สม่ำเสมอ ดังนั้นผู้เสนอโครงการจึงต้องการนำองค์ความรู้จากงานวิจัยและประสบการณ์ไปพัฒนาอบรมในเรื่องการออกแบบและพัฒนาตลาดผ้าทอพื้นเมืองด้วยสืจากธรรมชาติ เพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมและถ่ายทอดเทคนิคการย้อมสืธรรมชาติในท้องถิ่นและเพิ่มมูลค่างานให้ได้มาตรฐานและผู้บริโภคปลอดภัยจากสารเคมี อีกทั้งยังเป็นการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งจะทำให้กลุ่มทอผ้าไททรงดำจังหวัดนครปฐมสามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ให้ดียิ่งขึ้น และเป็นการเพิ่มรายได้และส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชน สามารถผลิตสินค้าในเชิงพาณิชย์และเป็นการส่งเสริมให้กลุ่มชุมชนเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558

วัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการ

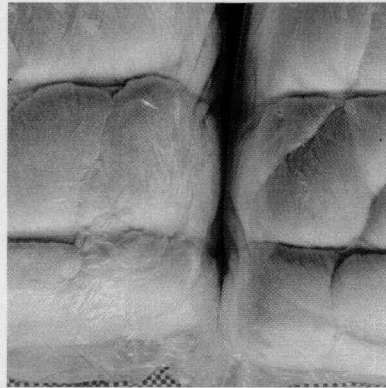
เพื่อจัดการอบรมองค์ความรู้ที่ต้องการถ่ายทอดเทคโนโลยีการออกแบบและพัฒนาตลาดผ้าทอพื้นเมืองด้วยสืจากธรรมชาติ ให้กับชุมชนกลุ่มทอผ้าไททรงดำจังหวัดนครปฐม (กลุ่มแม่บ้าน ชาวบ้าน นักเรียน และนักศึกษา ในพื้นที่) เป็นการสร้างศักยภาพสำหรับประกอบธุรกิจโดยให้คณาจารย์ นักศึกษา บุคลากร และหน่วยงานภายนอกมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อบูรณาการงานบริการทางวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอน และงานวิจัย รวมทั้งนำผลการดำเนินการไปปรับปรุงในกิจกรรมการเรียนการสอนและงานวิจัยต่อไป

ขั้นตอนการดำเนินโครงการ

โครงการออกแบบและพัฒนาตลาดผ้าทอพื้นเมืองด้วยสืจากธรรมชาติ ของกลุ่มทอผ้าไททรงดำจังหวัดนครปฐมนี้ เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เข้าอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติจริง ดังนั้นในกระบวนการอบรมจึงมีชั่วโมงปฏิบัติให้ผู้เข้าอบรมได้ปฏิบัติการย้อมสีผลิตภัณฑ์ตามขั้นตอนการอบรมดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมเส้นฝ้าย

โดยวิทยากรจะอธิบายความรู้เกี่ยวกับเส้นฝ้าย รวมทั้งลงปฏิบัติการเตรียมฝ้ายก่อนย้อม

การเตรียมเส้นด้ายก่อนย้อม

ขั้นตอนที่ 2 การย้อมสี

ผู้เข้าอบรมจะต้องเรียนรู้กระบวนการย้อมสี ตั้งแต่ พืชที่ให้สีในท้องถิ่น ขั้นตอนการเตรียมวัสดุที่ใช้เป็นสีย้อม การย้อมสีตลอดจนกระบวนการหลังการย้อมสีธรรมชาติแต่ละประเภท และกระบวนการทำอแดนท์หลังการย้อมเพื่อปรับเฉดสีของเส้นด้ายที่ย้อมมาแล้ว โดยวิทยากรจะอธิบายกระบวนการย้อมพร้อมทั้งให้ผู้เข้าอบรมได้ปฏิบัติการย้อมสีเส้นด้ายที่เตรียมไว้ในขั้นตอนที่ 1

การเตรียมวัตถุดิบ - ใบมะม่วง

การเตรียมวัตถุดิบ - ฝาง

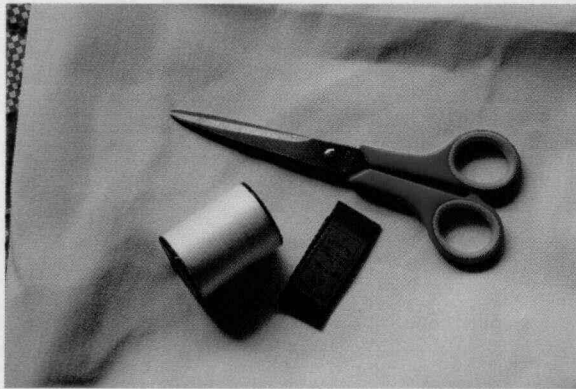
การย้อมสี- ฝาง

การทำมอดเดนซ์หลังการย้อมสี

ขั้นตอนที่ 3 การทดสอบความคงทนต่อการซักของเส้นด้ายหลังการย้อมสีธรรมชาติในท้องถิ่น

เมื่อผู้เข้าอบรมเข้าใจกระบวนการย้อมสี รวมทั้งสามารถย้อมเส้นด้ายด้วยสีธรรมชาติแล้ว สิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือความคงทนของสีที่ย้อมต่อการซักของเส้นด้ายที่ย้อมได้ วิทยากรจึงได้อธิบายถึงลักษณะของความคงทนต่อการซักของสีที่ย้อม สาเหตุของการที่เกดสีตกเมื่อซัก ว่าเกิดขึ้นจากการย้อมที่ไม่สมบูรณ์ เวลาหรืออุณหภูมิที่ใช้ในการย้อมไม่เหมาะสม รวมทั้งการล้างทำความสะอาดหลังการย้อมไม่สมบูรณ์ ทำให้สีที่ไม่ได้ยึดติดกับเส้นใยหลงเหลืออยู่ เมื่อนำไปใช้งานและผ่านการซักรีดก็จะทำให้เกิดสีตกได้

การทดสอบความคงทนของสีต่อการซัก

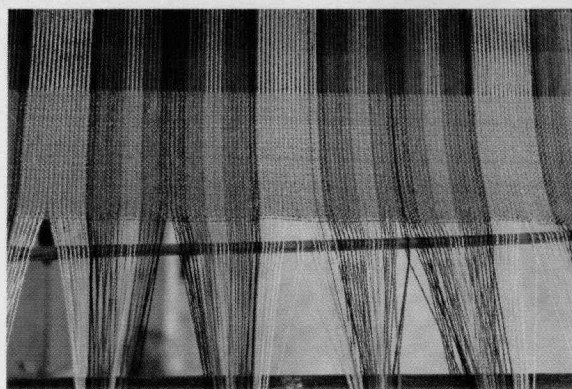
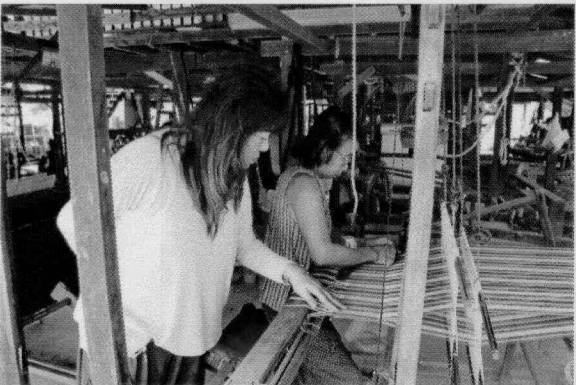
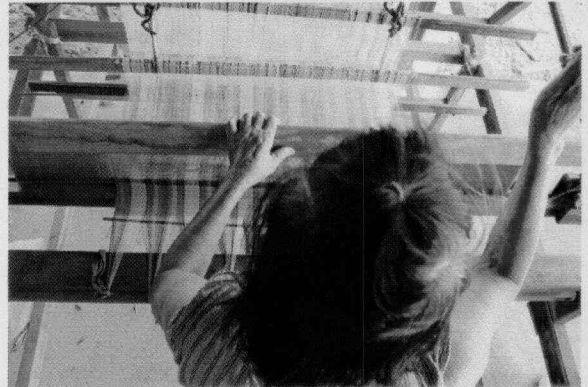
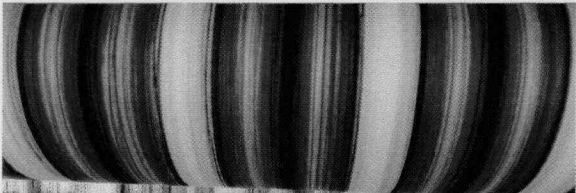
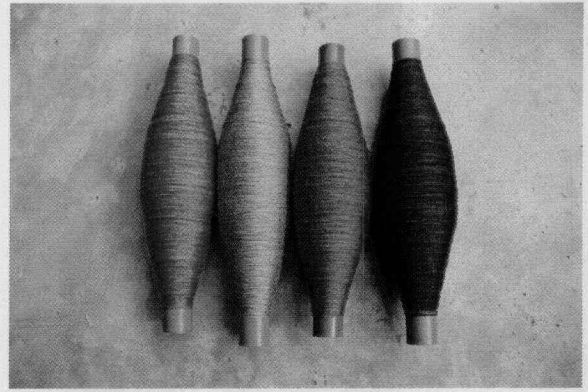
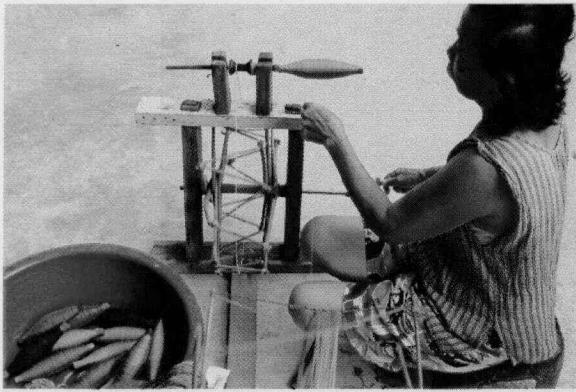
ขั้นตอนที่ 4 หลักการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยการจัดชุดสีเส้นด้าย

วิทยากรจะอธิบายหลักการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอ ตั้งแต่โครงสร้างผ้าทอ การออกแบบผ้าทอ โดยการจัดชุดสีเส้นด้าย (เส้นด้ายยืนบนกึ่งทอผ้า) โดยอาศัยหลักแนวโน้มน้ำสี เทรนด์สี พร้อมทั้งให้ผู้เข้าอบรมได้ปฏิบัติการออกแบบผ้าทอ โดยการจัดชุดสีเส้นด้ายฟุ้งจากเส้นด้ายที่ย้อมในขั้นตอนที่ 2

ขั้นตอนที่ 5

การทอผ้าพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าไททรงดำจากชุดสีที่จัดไว้

ผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินการโครงการ มีผู้เข้าร่วมโครงการอบรมจำนวน 20 คน เป็นชุมชนกลุ่มทอผ้าไททรงดำจังหวัดนครปฐม ภายหลังการฝึกอบรมโดยประเมินจากผลการปฏิบัติงาน และประเมินผลการนำองค์ความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีไปใช้ประโยชน์จริงในการย้อมสีจากธรรมชาติ ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้มาพัฒนาผลิตผ้าขาวม้าพื้นเมืองในท้องถิ่น สร้างรายได้ใหม่ให้ชุมชน และต่อยอดจัดทำธุรกิจ รวมทั้งอาจมีผู้ประกอบการเกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมรายใหม่เพิ่มขึ้น

ผู้ให้ข้อมูล ผศ.ประเทืองทิพย์ ปานบำรุง

เบอร์โทร 091-1843595

E-mail n2640005@yahoo.com

สรุปองค์ความรู้ในการบริการวิชาการรับใช้สังคม

ชื่อโครงการ โครงการเชิงปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมด้วยการใช้สีธรรมชาติในท้องถิ่น

มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

คณะดำเนินงาน

นางภัทรานิษฐ์ สิทินพันธ์

กรรมการ

นางสาวนิภา ทองเนื้อแปด